

8 Världens äldsta allians
är starkare än någonsin

17 Hur känns det att
få en ledarhund?

18 FSS testar ny
syntolkningsapp

Synvinkel

1 • 2024 FÖRBUNDET FINLANDS SVENSKA SYNSKADADES ORGANISATIONSTIDNING

4

**Ledarhunden kan bli så viktig
att det leder till problem**



I DENNA TIDNING

1 • 2024

LEDARE

3 FSS stöder oss!

ARTIKLAR

4 Vännen i mörkret

KOLUMN

7 Är upplysningens tidevarv över?

ARTIKLAR

8 Världens äldsta allians

11 Allt fler äldre med synnedläggelse

NEKROLOG

13 Kenneth Ekholm

ARTIKLAR

14 Ledarhund i sikte!

FREDDES FÖLJETONG

17 Hur mycket måste jag avstå från?

ARTIKLAR

18 FSS testar Svenska Teaterns nya syntolkningsapp

AKTUELLT

22 Fysio- och ergoterapi kan nu dras av som hushållsavdrag

23 Må bra i punktskriftens tecken

23 Målbollsläger på Åland

23 Ändringar i synrehabiliteringens verksamhetsområden i Nyland

AKTUELLT I DISTRIKTEN

24

Synvinkel

Synvinkel är organisationstidningen för Förbundet Finlands Svenska Synskadade.

Tidningen utkommer med 8 nummer per år i svartskrift, punktskrift, som taltidning, tillgänglig pdf och i rtf-format, se www.fss.fi. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 113.



Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09 6962 300.

Redaktör: Christian Hellman
Tfn 044 712 3017,
e-post: christian.hellman@fss.fi

Layout: Christian Hellman

Tryck: Forsberg, Jakobstad

Papper: Obestruket Multioffset 120 g

Typsnitt: PT Sans 12,8 pkt

Prenumerationer och adressändringar:

FSS kansli, tfn 09 6962 300,

e-post: kansliet@fss.fi



■ **På pärmen:** En ung kvinna med ryggsäck och vit käpp går på en skogsväg, tillsammans med sin svarta leddhund. Det är höst och vägen kantas av björkar som tappat bladen. Foto: [iStock.com/ Trygve Finkelsen](https://www.iStock.com/trygve-finkelsen)

FSS stöder oss!

Strax före julen kom ett brev från mitt välfärdsområde. I brevet meddelas att färdtjänstavgifterna hade ändrat den 1 oktober. Nog borde väl informationen ha kommit innan de nya reglerna trädde i kraft? Förvånande är att man hänvisar till Lagen om funktionshinderservice som träder i kraft år 2025.

Visst godkändes lagen i mars och den skulle träda i kraft i oktober 2023. Men den nya regeringen beslöt att den ska träda i kraft först år 2025. Man vill ha tid för att bereda ändringar i reglerna för vilka som omfattas av lagen och säkerställa att alla får lika tillgång till tjänster inom olika områden samtidigt som man vill bedöma hurdana konsekvenser eventuella ändringar har för de mänskliga rättigheterna samt för välfärdsområdenas ekonomi.

Syftet med den nya lagen är att öka vår delaktighet och våra möjligheter till ett självständigt liv och att vi, i hela landet, ska få samma rätt till hjälpmedel, färdtjänst och synskadeanpassningar i våra hem. Vi ska erbjudas en servicehelhet som motsvarar våra individuella behov.

Men vad är det som händer?

Glömmer beslutsfattarna inom välfärdsområdena att Finland har ratificerat FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning? Varje välfärdsområde gör nu upp egna sparkriterier. Våra

rättigheter naggas i kanterna och ojämlikheten ser ut att öka. Kommer konsekvensbedömningen och preciseringen av vem som lagen tillämpas på att leda till att det i lagen införs ett ålderstak för rättigheterna att få service och hjälpmedel?

Medelåldern bland de nya personer som våra synrådgivare möter är över 80 år. Kommer ålderstaket att medföra att alla som vid hög ålder får behov av den service och de hjälpmedel som beskrivs i lagen att ändå blir utan hjälp och stöd.?

Sparåtgärderna och ett eventuellt ålderstak i lagen tar ifrån oss våra möjligheter till delaktighet och frihet och också möjligheterna att på äldre dagar bo självständigt. Det är svårt att få beslutsfattarna att inse att deras beslut om inbesparingar redan på kort sikt skapar större behov av dyrbar vård och omsorg.

Kära alla! FSS, med all sin sakkunskap, alla sina kompetenta medarbetare och en engagerad styrelse kommer att fortsätta kämpa för våra rättigheter. Vi kan alla hjälpa till. Minns att alltid be om ett skriftligt beslut på anhållan om service! Då går det att söka ändring i negativa beslut. Vi behöver alla stå upp för våra rättigheter! Stödet för det här, det hittar du hos FSS! Gemensamt ser vi till att också år 2024 blir ett framgångsrikt år för oss och vårt FSS!



Gunilla Löfman
ordförande



Vännen i mörkret

När synen sviker och mörkret lägger sig, kan vägen tillbaka till det självständiga livet vara svår att finna. Då kan man behöva en vän i mörkret som visar vägen och sätter fart på fötterna.

TEXT: CHRISTIAN HELLMAN

Ledarhunden är inte ett nypåkommet hjälpmedel. En väggmålning i ruinerna av den romerska staden Herculaneum föreställer en blind man som leds av en hund. En fris i ruinerna av Pompeji visar en hund tillsammans med en blind man. Båda städerna förstördes i ett vulkanutbrott år 79 e.Kr.

Ledarhunden återvänder

Den moderna ledarhundens historia är lite över 100 år lång. Tysklands Röda Kors organiserade träning av ledarhundar under det första världskriget, med målet att hjälpa

personer som förlorat synen i kriget. Den första ledarhunden överlämnades till sin förare år 1916. Konceptet fungerade så väl, att det idag finns tiotusentals ledarhundar i daglig tjänst, hela världen över.

Idag utbildas det många slag av assistanshundar, men ledarhunden är fortfarande den bäst kända. Med sin kännpaka vitmärkta sele, är den en välbekant syn i gatubilden.

Vem leder och vem för?

En person med ledarhund benämns ledarhundsförare. Tillsammans bildar ledarhunden och ledar-

hundsföraren ett ledarhundsekipage. Tvärtemot vad många tror, så är föraren den som bestämmer resans riktning. Hundens huvuduppgift är att undvika eller markera hinder och andra faror.

Föraren måste känna till området ekipaget färdas igenom. Att lära sig rutterna kräver mycket träning av både förare och hund. Om hunden eller ruten är helt ny, så kan en följeslagare gå bakom ekipaget och agera som förarens ögon, tills ruten är inlärd. Minna Leppälä är hundutbildare och avelskoordinator på Ledarhundskolan. Hon understryker hur viktig följeslagarens roll är.

– Den kanske viktigaste delen av hela processen är att få föraren och hunden att jobba väl ihop. De måste kunna lita på varandra. Följeslagarens roll är mycket viktig i den här fasen. Vi är mycket tacksamma över det jobb följeslagarna gör på frivillig basis, säger hon.

Bara hälften klarar proven

Alla ledarhundar i Finland genomgår en grundlig utbildning, som börjar redan vid sju veckors ålder. De måste klara av flera krävande prov som testar deras kunskaper, egenskaper och lämplighet för uppdraget. Trots avancerad avel och urval, klarar endast hälften av kandidaterna det krävande utbildningsprogrammet. Upprätthållandet av de inlärdas kunskaperna och utlärandet av nya fortsätter sedan i olika former, ända tills ledarhunden går i pension.

En pålitlig tusenkonstnär

En vältränad ledarhund är mångsidig, pålitlig och skicklig i sitt jobb. Den leder runt hinder och stannar

vid övergångsställen. Den markerar trappor och kanter. Den lokaliserar hållplatser och visar var dörren till spårvagnen eller tåget är. Den lyssnar på förarens kommandon samtidigt som den tolkar omgivningen. Den är också tränad att hämta saker som föraren tappat efter sig. Ledarhundens förmåga att undertrycka sina instinkter är avgörande för att undvika olyckor.

En ovärderlig möjliggörare

Ledarhunden är en möjliggörare för personer med synnedsättning. Den erbjuder självständighet och minskar beroendet av andra. Med ledarhunden vid sin sida kan en person med synnedsättning åka kollektivt, ta sig till och från jobbet, handla i butiker, gå på restaurang, och besöka många platser som annars vore otillgängliga.

En ledarhund gör att man inte är lika beroende av andra personers tidtabeller eller beredskap att hjälpa. Allting måste inte planeras på förhand, eftersom hunden ju alltid är tillgänglig.

Trots många försök, har ingen ännu lyckats med att ta fram ett tekniskt hjälpmedel som kan mäta sig med en välskolad ledarhund. Så varför vill inte alla ha en?

Också en vanlig hund

Till skillnad från andra synhjälpmedel så är ledarhunden en levande varelse med egna behov och rättigheter. Trots skolningen, är ledarhunden fortfarande också en vanlig hund som behöver fasta rutiner, sällskap och omsorg, rengöring och skötsel, träning och tillräckligt med fysisk motion för att må bra.

– Det finns många olika förhand-

Ledarhunden har ofta en så viktig roll i sin förares liv att följderna kan bli allvarliga när hunden går i pension eller avlider.

suppfattningar om hundskötsel. Vissa tänker om, när de får höra hur mycket skötsel en hund faktiskt kräver, förklarar Minna Leppälä.

Om ledarhunden inte mår bra, så klarar den inte heller av att sköta sina arbetsuppgifter. Därför är det viktigt att föraren har rätt inställning från början. Den som är van med hundar från tidigare, kan tycka att det är mycket givande att ta hand om en hund. Men för den som aldrig skött om en hund förut, kan utmaningen kännas stor.

– Faktum är att bara en liten del av alla personer med grav synnedsättning har ledarhund. En ledarhunds aktiva karriär är mellan åtta och tio år lång. Alla kan inte förbinda sig för en så lång tid, förklarar Minna Leppälä.

Gratis men dyr

Ledarhunden kategoriseras som ett hjälpmedel och är därför gratis för mottagaren. Den skapar ändå betydande kostnader för samhället, inklusive utbildning och underhåll. Föraren får ekonomiskt stöd för hundens mat och grundutrustning, medan ledarhundsskolan ansvarar för hundens hälsa. Många av dessa kostnader fortsätter att löpa under hundens hela arbetskarriär, såsom veterinärbesöken, rådgivningen och den fortlöpande träningen.

När hunden blir borta

Ledarhunden har ofta en så viktig roll i sin förares liv att följderna kan



Foto: iStock.com/IgorChus

bli allvarliga när hunden går i pension eller avlider. Gamla ledarhundsförare prioriteras därför i väntekön. Detta är också en orsak till att väntetiden kan bli rätt lång för de som ansöker för första gången.

Processen är uppbyggd så att man inte skall behöva vänta längre än ett år på att få sin ledarhund. Ibland kan det ändå bli nödvändigt att vänta lite längre.

– Det allra viktigaste är att hitta den rätta hunden. Vi kan förstås inte ha en massa hundar på lager, så ibland måste man vänta lite längre. Men med tanke på att man sedan skall leva tillsammans i ett årtionde, så är det alla gånger värt mödan, konstaterar Minna Leppälä.

Värre är det för de förare som inte längre kan ha ledarhund på grund av för hög ålder eller en sjukdom. Det problemet är både allvarligt och svårlöst. När man vant sig vid det självständiga liv en ledarhund möjliggör, kan den begränsade vardagen utan hund kännas mycket tung..

■ **Gratis arbets-hälsovård.** En ledarhund måste må bra för att kunna utföra sitt uppdrag.

Är upplysningens tidevarv över?

Nu har det gått ett år sedan välfärdsområdena fick ansvar för social- och hälsovården samt räddningstjänsten. Det är dags att reflektera över hur välfärdsområdena har kommit igång med sitt arbete.

Det finns skäl till oro. Det har funnits utmaningar inom färdtjänsten tidigare, men det är nytt att det nu även sker försämringar inom belyningsanpassning och förflyttningsteknik. Under hösten har vi i FSS kunnat observera trenden att personer med synnedsetning har allt svårare att få tillgång till belyningsanpassning. Det kan dröja länge innan introduktionen till förflyttningsteknik arrangeras. Dessa försämringar är för närvarande kopplade till enskilda välfärdsområden, men kan snabbt sprida sig till fler områden. Därför är det viktigt att vara medveten om vad som händer i andra delar av landet än där man själv är bosatt

Försämringarna inom belyningsanpassningen är särskilt problematiska, då det handlar om relativt små kostnader för välfärdsområdet, men har en stor inverkan för de enskilda personerna. Det kan vara svårt för den enskilda personen att veta hur man kan göra hemmet mer tillgängligt.

Välfärdsområdet i Västra Nyland har på den senaste tiden stramat åt möjligheterna att få belyningsanpassning i bostaden. Västra Nylands välfärdsområde anser att den enskilda själv ska köpa lamporna i

vanliga butiker. Handikappservice-lagen stipulerar att den som behöver belyningsanpassning för att kunna leva ett normalt liv ska få det. Kostnaderna för en sådan åtgärd bör täckas helt av välfärdsområdet, även när det gäller lampor av standardmodell som kan köpas i en vanlig butik.

Bristen på handledare inom förflyttningsteknik har framkommit som en anledning till att våra medlemmar inte fått tillgång till introduktionen i förflyttningsteknik. Men det kan även finnas andra skäl till att tjänsten inte har kunnat erbjudas. FSS följer utvecklingen noggrant.

Vi inom FSS har inlett en dialog med de berörda välfärdsområdena, men kan inte ännu i detta skede uttala oss om vad resultatet av detta kan bli. Vi strävar också efter att ge mer stöd till våra medlemmar som ansöker om olika stödformer. Målet är både att underlätta ansökningsprocesserna och att följa upp besluten som våra medlemmar får. Vi bistår även med omprövningar och besvär då vi ser ett behov av att få frågor prövade rättsligt.

Vi vet ännu inte hur den nya lagen om funktionshinderservice kommer att utformas. Genom att aktivt sprida information kan vi dock gemensamt påverka och driva utvecklingen i en positiv riktning.



Veera Florica Rajala
socialpolitisk
sakkunnig, FSS.



Världens äldsta allians

TEXT: CHRISTIAN HELLMAN

Tusentals ledarhundar världen över leder dagligen sina förare genom svårnavigerade miljöer. Det minsta misstag kan få allvarliga, rentav livshotande följder. För att förstå varför vi litar så mycket på våra hundar, måste vi gå tillbaka i tiden – ända till början av vår gemensamma historia.

Historien om människans och hundens allians är lika lång som den är fascinerande och unik. De allra tidigaste tecknen på domesticering av hunden kan spåras tillbaka till ungefär 33000 år sedan. När vi människor kring år 10000 f.Kr. började bruka jorden och bygga permanenta bosättningar, hade vårt förhållande till hunden redan 20000 år på nacken.

Mångsidig och formbar

Hundens inbyggda mångsidighet och formbarhet hör till dess mest värdefulla egenskaper. Efter att ha gjort en lyckad premiär som jakt- och vakthund, har hunden gång efter annan bevisat att den med lite träning kan spela de flesta roller vi erbjuder den. Vi har utvecklats tillsammans, sida vid sida. När vi människor grundade våra första civilisationer och flyttade in i våra urstäder, fick våra gamla jaktkompisar från stenåldern flytta in med oss. Det visade sig att de var lika bra som oss på att anpassa sig till nya förhållanden.

Ben och hormoner

Relationen mellan människor och hundar är inte bara praktisk, utan också emotionell och symbolisk. Även dessa band sträcker sig sannolikt ända tillbaka till istiden – till en delad kamp för överlevnad och en trygg gemenskap kring lägerelden. De 15000 år gamla, genomtuggade ben som hittats i arkeologiska utgrävningar av stenåldersgrottor talar ett tydligt språk: Det var nog där det ömsesidiga förtroendet föddes.

Människans och hundens relation har utvecklats över en så lång

När vi människor grundade våra första civilisationer och flyttade in i våra urstäder, fick våra gamla jaktkompisar från stenåldern flytta in med oss.

tid, att det format båda arterna på märkbara sätt. Flera vetenskapliga undersökningar har visat att interaktioner mellan människor och hundar ökar nivåerna av oxytocin, känt som "kärlekshormonet", hos båda arterna. Denna kemiska reaktion stärker de sociala banden och skapar en känsla av tillit och trygghet liknande den som finns mellan föräldrar och barn.

Bästa vänner och kolleger

Dagens hundar är älskade följeslagare för miljontals människor runtom i världen. Även om somliga av dem fortfarande hjälper till i jakten, har den moderna hundens värdefullaste bidrag blivit den tröst, det sällskap och den ovillkorliga kärleken den så frikostigt och fördomsfritt bjuder på.

Trots att de flesta moderna hundar lever som sällskapsdjur, finns det också många hundar som jobbar varje dag. Under de senaste årtiondena har det vuxit fram en helt ny arbetsmarknad för hundar som skolats till att hjälpa personer med olika behov – från medicinsk och funktionsrelaterad assistans, till emotionellt stöd och säkerhetsarbete. De kallas kollektivt för assistanshundar och finns lite överallt.

Ledarhunden är kanske den bäst kända av assistanshundarna, men gruppen omfattar många

andra typer av specialskolade arbetshundar, såsom hypohundar, epilepsihundar, narkolepsihundar, hörselhundar, autismhundar, servicehundar, signalhundar, allergihundar och mobilitetshundar. Listan kunde lätt göras ännu längre. Man kan på god grund att hävda att hunden fortfarande gör lika god rätt för sig som den gjorde som jaktkamrat till våra istida förfäder.



Foto: iStock.com/Roland Magnusson

Ömsesidigt förtroende

Människans orubbliga tillit till hunden är ett resultat av flera samverkande evolutionära, biologiska och sociala faktorer som sträcker sig över tusentals år av samexistens. Hundens känslighet för mänskliga signaler och dess förmåga att kommunicera effektivt med människor skapar en stark grund för tillit. Hundens naturliga instinkt att skydda sina ägare och deras territorium ger människan en känsla av säkerhet.

Hunden är också känd för sin lojalitet och sitt konsekventa beteende. Den ger ovillkorlig kärlek och stöd, och är ofta en källa till tröst. Listan av hundens goda och värdefulla egenskaper är lång och mångsidig. Med facit i hand, ter det sig som en självklarhet att hunden blivit en av de mest värdefulla och älskade följeslagarna i våra liv.

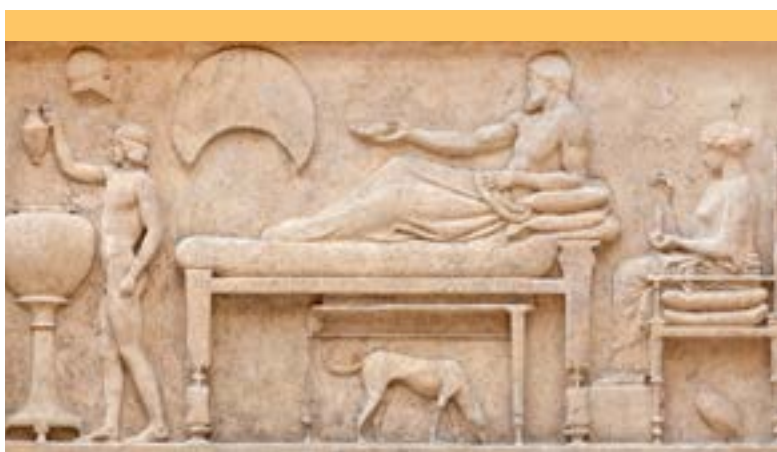


Foto: iStock.com/Zvvet

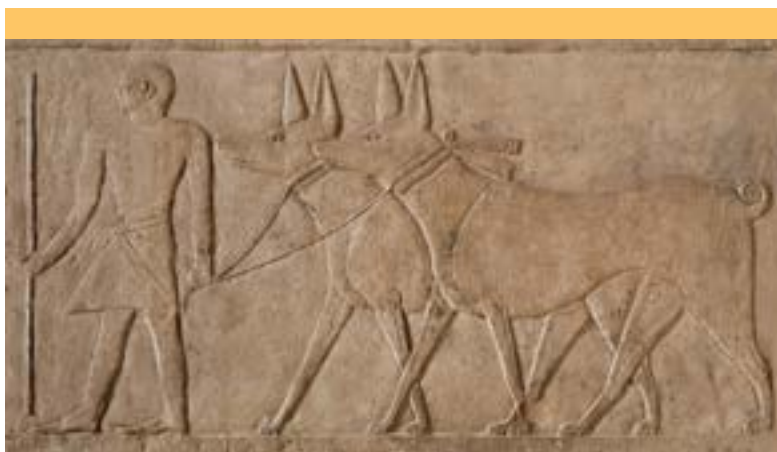


Foto: iStock.com/Ibrahim Hamroush

■ **Alltid nära oss.** Hunden var med i våra bilder redan i förhistoriska tider. Den har inte tappat i popularitet med åren.

Man kan på god grund att hävda att hunden fortfarande gör lika god rätt för sig som den gjorde som jaktkamrat till våra istida förfäder.



Allt fler äldre med synnedättning

Synskaderegistrets årsbok 2022, Näkövammarekisterin vuosikirja 2022, har publicerats. Medelåldern för alla registrerade personer med synnedättning har stigit till 71 för män och 84 för kvinnor. Medelåldern för nyregistrerade under året var hela 85.

TEXT: HENRIKA MERCADANTE

Sedan THL:s nationella register över personer med synnedättning, administrerat av NKL, grundades för 40 år sedan har medelåldern för de registrerade stigit konstant. 1983 var andelen 0–17-åringar 11,1% av de registrerade. 2022 hade andelen sjunkit till under två procent. 2022 var omkring 90% av de nyregistrerade över 65 år gamla.

I de yngre åldersgrupperna finns fler män än kvinnor, fram till åldersgruppen 65–75 åringar, där könsfördelningen jämnas ut. Av personer som fyllt 85 år är kvinnor-

na tre gånger fler än männen.

Antalet personer som diagnosticerades med en synnedättning i Finland år 2022, incidensen, var 2,76 av 10 000. De årliga regionala variationerna är stora. 2022 toppade Åland statistiken med incidensen 7,58 och längst ner på listan fanns mellersta Finland med incidensen 0,84.

Fler än vanligt, 7,4 % av de registrerade år 2022 har svenska som modersmål, vilket enligt Tolkkinen delvis kan bero på de åländska ögonläkarna varit duktiga på att

skicka in uppgifter.

Den vanligaste orsaken till synnedsättning är i Finland liksom i övriga västländer åldersrelaterad. Makuladegeneration var år 2022 diagnosen för 65% av de nyregistrerade.

Hur tolka statistiken?

Statistik är alltid statistik och siffrorna påverkas av många olika faktorer, konstaterar Laura Tolkkinen som har jobbat som forskningschef på registret i tre år. Att befolkningen åldras och att män inte lever lika länge som kvinnor återspeglar sig i statistiken. Risken för att få en synnedsättning ökar med stigande ålder.

I slutet av år 2022 fanns det 18 027 registrerade levande personer med synnedsättning i registret.

Enligt THL:s undersökning (Terveys 2011) uppskattades antalet personer med synnedsättning i Finland då vara omkring 50 000–55 000. Har antalet nu sjunkit drastiskt?

”Nej”, säger Tolkkinen. Det finns olika syn på vem som ska registreras som person med synnedsättning. Särskilt personer med funktionell synnedsättning faller lätt utanför.

Registret omfattar därtill bara en del av personerna med synnedsättning, eftersom det fordras extra ansträngning av ögonläkare att skicka in uppgifter om diagnostiserade patienter, trots att det finns krav på att de ska göra det enligt lag.

– Som ögonläkare kan du inte bara trycka på en knapp och så skickas uppgifterna till oss, utan du måste fylla i en särskild blankett eller skicka epikrisen till oss per

post, vilket särskilt inom den privata sektorn inte alltid sker, konstaterar Tolkkinen.

2010 samkördes statistiken över registrerade personer med synnedsättning med annan myndighetsstatistik och då hittades omkring 1000 fler personer med synnedsättning. Hur många personer som förblir oregistrerade årligen vet ingen.

Socialt utsatta

I Synskaderegistrets årsböcker ingår även korskörning av patientuppgifter med uppgifter ur statistikcentralens databaser. Vilken statistik som ingår varierar från år till år beroende på vilken statistik som finns tillgänglig. I år saknas färsk statistik om lönenivå, yrkesval och utbildning. Nytt är att boendeformer lyfts upp, dock med statistik från 2020. Vi kan konstatera att hälften av alla personer med synnedsättning bor ensamma och 42% i höghuslägenheter. 68% äger sitt hus eller sin aktiebostad.

Gällande boendeformer sticker synskadade inte ut i förhållande till övriga finländare, men när vi talar om lönenivå gör de det. När andra har en euro att använda så har personer med synnedsättning 75 cent.

Tolkkinen ser med oro på utvecklingen i samhället. Nedsikringarna drabbar låginkomsttagare, inklusive personer med synnedsättning hårt.

Läs årsboken på NKL:s webbplats: <https://www.nakovammaisenliitto.fi/fi/nakovammarekisteri>

Kenneth Ekholm är borta.

Kenneth blev blind vid 13 års ålder. Medlem i FSS blev han som 18-åring, år 1979, och han deltog aktivt i ungdomsverksamheten under 1980-talet.

Kenneth arbetade som försäljare på Finnair i 17 år. Han fungerade även flera år som förtroendeman för den avdelning han jobbade på. Hans arbetskarriär tog slut då hjälpmedlen inte var kompatibla med det dataprogram som skulle bli hans nya arbetsredskap.

Kenneths hjärta klappade för intressebevakningen. Han kämpade för färdtjänsten. Han gillade att resa och många var de resebyråer, rederier och flygbolag som fick ta del av hans information gällande tillgänglighet. Han var även aktivt med i Sibbo kommuns handikappråd.

Kenneth hörde till den grupp som år 2000 fick utforska de första euromynten på Myntverket. Som euroutbildare hade han en myntserie som vi andra fick bekanta oss med när han informerade oss om övergången från mark till euro.

Under sin livstid hade Kenneth många ledarhundar. Sorgen var tung när han måste skiljas från sina älskade hundar. Han beskrev att arbetet att bygga upp samarbetet med en ny hund alltid började från grunden, eftersom varje hund hade sin egen personlighet. År 2002 utsåg Ledarhundsföreningen Kenneth och Vallu till årets ledarhundspar, eftersom han var en pionjär som arbetade för attitydförändring, och för att han alltid höll fast vid sina och hundens rättigheter.

Kenneth invaldes i FSS:s styrelse år 2001. Fram till hösten 2017 var det endast under 2015 som han inte var med i styrelsen. Han fungerade 10 år som medlem, två år som viceordförande och åren 2003 – 2005 som ordförande.

Livet ute i skärgården och på havet var mycket viktigt för Kenneth. Han var en hejare på matlagning och gillade att tillreda middagar från grunden, utan att använda några halvfabrikat.

I september 2023 insjuknade Kenneth svårt. Några dagar innan han dog fick han hålla sitt första lilla barnbarn i sin famn. Kenneth avled den 15.9 2023, omgiven av barnen Jenni, Linda och Peter och deras mamma Kerttu.

Johan Sundholm och Gunilla Löfman



Kenneth Ekholm

f. 18.1.1961

d. 15.9.2023

Ledarhund i sikte!

En inledning till Freddes följetong

TEXT: CHRISTIAN HELLMAN FOTO: HANNELE RONTU

Fredrik "Fredde" Lindgren, är en aktiv ung man med många intressen, såsom musik, teknologi, böcker, matlagning och sport. Han har ett aktivt föreningsliv, gillar att gå på kulturevenemang och älskar att se på Formel 1. Ibland snubblar han dock på trottoarkanter och spiller ut saker. Detta beror på att han lider av en grav synnedsättning.

En resa tar sin början

För några år sedan påbörjade Fredde en personlig resa i den fasta tron att hans liv kommer att förändras om han lyckas nå fram till målet. Han beslöt sig för att lämna in en ansökan om att få en ledarhund. Strax innan jul fick han det slutliga beskedet att hans ansökan blivit godkänd. Han hade nått fram. Nu började väntan på hunden.

I de följande numren av Synvinkel får vi i artikelserien "Freddes följetong" följa med på den sista etappen av Freddes resa och ta del av hans tankar, känslor, frågor och förhoppningar kring ledarhunden. Det första avsnittet av följetongen finns att läsa i detta nummer av tidningen.

Eftersom Freddes resa egentligen startade för rätt länge sedan, satte vi oss ned för att tala en stund om hur projektet fick sin början, hur processen framskridit och vilka

förväntningar han har på livet med en ledarhund vid sin sida.

Från tanke till handling

Tanken att ha en ledarhund föddes under ett möte med en ledarhunds-förare som Fredde träffade på en kurs anordnad av FSS.

– Där kom några av mina intressen upp och hon sa att jag absolut borde ha en ledarhund. En ledarhund kändes som ett bra sätt att förstärka mitt självförtroende och underlätta sociala interaktioner. Jag är en ganska introvert person och en hund är en mycket bättre isbrytare än en vit käpp, berättar Fredde.

När Fredde tog beslutet att ansöka om ledarhund, så visste han inte mycket om de krav en specialskolad arbetshund ställer på sin användare i vardagen. Han började genast söka efter mer information om ledarhundar.

– Jag har sedan dess talat med många ledarhunds-förare för att få en bredare förståelse för vad det innebär att leva med en ledarhund. I nuläget är jag nog väldigt medveten om för- och nackdelarna. Jag har också kollat mycket på Youtube-kanaler om ledarhundar, som Molly Burk, Ross Minor och Lifewithsightloss, berättar han.



Familjär med hundar

Fredde växte upp i en hundfamilj. Han upplever att han har en rätt god bild av vad som krävs för att ta hand om en hund. Han medger ändå att det finns sånt han ännu måste lära sig.

– En del sitter ju i ryggmärgen från förr, men morsan hade nog det största ansvaret. Jag är inte så bekant med veterinärbesök eller hurudan mat man skall köpa. Jag kan det ekonomiska, men vet inte hur en ledarhundsbudget skiljer sig från en familjehundsbudget. Jag är mest rädd för att inte känna igen när hunden mår dåligt på något sätt, eftersom tecknen ju ofta är ganska

visuella. Kloklippning, tvätt och annat sånt som har med hundens hygien att göra, gör mig också lite osäker, berättar Fredde.

En social medarbetare

Många undersökningar har visat att hundägarskap brukar leda till ett aktivare socialt umgänge. Freddes förhoppningar om hur ledarhunden kan förbättra hans sociala liv är höga.

– Jag har svårt med konversationer med nya människor och jag tror att en ledarhund kan hjälpa mig komma över tröskeln då jag inte längre är ensam med problemet, förklarar han.

■ **Ledarhunden är alltid redo.** Och det vill Fredde själv också vara när hans hund flyttar in.

Jag är en ganska introvert person och en hund är en mycket bättre isbrytare än en vit käpp, berättar Fredde.

Anpassningar i vardagen

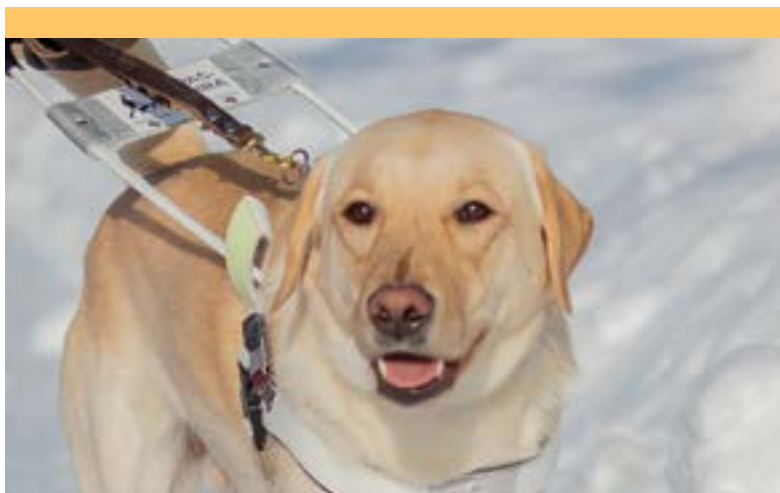
Med en ledarhund kommer också en mängd ansvar och nya rutiner. Fredde har tänkt igenom detta och skapat sig en bild av hur hans vardag sannolikt kommer att förändras.

– Den största förändringen blir nog att jag inte kan gå direkt hem från jobbet, utan kanske måste ta en promenad innan kvällsaktiviteterna. En plan jag haft är att börja gå på gym med en synskadad vän efter jobbet, men nu får man ju se hur ledarhunden kan planeras in i det schemat. Jag kanske också måste börja stiga upp en halv timme tidigare, så att vi hinner ta en ordentlig promenad innan tågresan. Utöver detta, tror jag inte att så mycket kommer att förändras, säger han.

Nån borde hålla i trådarna

Fredde lämnade in sin ansökan redan år 2019. Processen har varit lång och inte utan utmaningar. Fredde har förhållit sig tålamodigt och beslutsamt hela vägen – från de första intervjuerna till mobilityträningarna, och sedan under den långa väntan på det slutgiltiga godkännandet. Han önskar att det skulle finnas en bättre struktur och tydligare riktlinjer i processen.

– Jag har nog varit tvungen att vara den drivande personen själv, vilket jag inte är så förtjust i. Det känns som om jag måste tjata, men jag vill ju inte heller stressa alltför mycket. Jag skulle uppskatta om någon annan kunde hålla i trådarna ibland. Då skulle nog allting gå lite



snabbare. Jag har hört att man ska vara mer framåt i processen, men jag är inte sådan till min personlighet, förklarar han.

Freddes ansökan godkändes slutligen under hösten 2023. En orsak till att det dröjde längre än vanligt var att Fredde bytte hemort ett par gånger under processens lopp. Han förstår att detta påverkat förloppet i just hans fall, men har ändå några allmänna tankar om hur allting kunde löpa lite smidigare.

– Man borde få hela processen upplagd framför sig från början, så att man vet hur länge det är kvar. Själv vill jag för tillfället veta mer om de kommande utbildningarna, så att jag vet när jag måste begära ledigt från jobbet och annat sånt. Det skulle vara bra om någon kunde pusha en i rätt riktning, men ingen tycks ha den uppgiften, säger han.

Följetongen nästa!

Om du vill fortsätta att läsa om Freddes resa, så kan du göra det i det första avsnittet av Freddes följetong, som du hittar här bredvid.

■ **Freddes vardag** kommer snart att se helt annorlunda ut – antagligen ungefär såhär.

Processen har varit lång och inte utan utmaningar.

Hur mycket måste jag avstå från?

Från och med det ögonblick då min ledarhund flyttar in här hos mig och blir en permanent del av mitt liv, så kommer min vardag nog att se helt annorlunda ut. Jag är övertygad om att nästan alla förändringar kommer att vara positiva, men känner samtidigt en liten oro över att jag kanske också måste ge upp saker jag alltid gillat att göra. Att ta hand om en hund kräver ju både tid och uppmärksamhet.

Det är helt självklart att jag kommer att behöva bege mig ut på promenader betydligt oftare och mer regelbundet än vad jag haft för vana hittills. Men detta är ju, i grund och botten, bara en hälsosam förbättring av mina nuvarande vardagsrutiner. Men jag undrar också om den uppmärksamhet min nya vän kommer att kräva kanske leder till att jag får mindre tid till att umgås med mina vänner online?

Det är inte bara justeringarna i vardagen som jag undrar över. Måste jag kanske också avstå från sådana speciella aktiviteter som tidigare gett mig så många minnesvärda upplevelser? Kommer jag, till exempel, att vara tvungen att sluta besöka intressanta festivaler? En hund ska ju inte besöka högljudda platser, eller hur? Och hur ska det gå med frisbeegolfen? Kommer min hund att kunna motstå instinkten att jaga flygande objekt, eller måste jag sluta med den hobbyn helt och

hållet och förlora kontakten till de vänner jag fått den vägen?

Innerst inne vet jag nog att beslutet att skaffa en ledarhund är det rätta för mig. Även om det stundvis kan krypa in lite osäkerhetskänslor. Om det visar sig att jag måste avstå från väldigt många sådana saker jag gillar att göra, så är det förstås ett högt pris att betala. Å andra sidan har jag alltid velat leva mer självständigt. Jag tror att min ledarhund kommer att ge mig det självförtroende jag behöver för att våga tackla de få hinder som fortfarande står i min väg. Och månne inte jag kan hitta nya sätt att kunna fortsätta njuta av de intressen jag har?

Livets väg kantas av kompromisser – man både får och får avstå. Det viktiga är att balansen blir positiv i slutändan. I just mitt fall så tror jag faktiskt att ledarhunden kommer att ge mig så många värdefulla upplevelser, såsom personlig frihet, självständighet och även vänskap, att jag också är beredd att avstå från en hel del, ifall det skulle bli nödvändigt.



Fredrik Lindgren
"Fredde"



FSS testar Svenska Teaterns nya syntolkningsapp

Svenska Teatern har lanserat en ny syntolkningsapplikation. Nu har FSS fått testa den under pjäsen Ronja Rövardotter. Appen ska göra det möjligt för personer med synnedsättning att kunna välja att gå på teatern när de vill, precis som alla andra. Det gäller bara att ha en telefon och hörlurar med sig, ladda ner applikationen, sätta sig ner och njuta av föreställningen. Nja. Inte riktigt så smärtfritt går det ännu, men det finns hopp om att det kommer att bli så enkelt i framtiden.

TEXT: HENRIKA MERCADANTE

Karen, Veera och jag kom till teatern nyfikna, men med ett visst mått av skepsis. Kan en på förhand inbandad AI-röst ur en apparat ersätta en syntolk i kött och blod? Två av oss hade med oss Android-telefoner och fick veta att appen inte fungerar på dem ännu, men vid ett litet kioskbord fick vi låna hörlurar och teaterns Iphone med syntolkningsappen installerad. Veera laddade ner appen på sin egen Iphone. Så vi satt oss ner i salongen och skulle få ett röstprov, men det visade sig att det inte gick att utföra av någon orsak. "Allt är på, så det ska fungera utan att man behöver trycka på någonting".

Pjäsen började, men det var helt tyst i luren. Ingen presentation av skådespelarna? Scenografin? Jag pickade till de andra. Hör ni något? Veera och Karen skakade på huvudet. Jag tryckte knappen längre in och insåg att jag har för stora eller

för små öron för att knaphörlurar ska kunna hållas inne i dem. Jag pressade knappen hårt mot örat. Helt tyst, så jag testade med båda knapparna i öronen. Nu hörde jag en svag viskning i högra örat. Den vänstra knappen var sönder. Jag började fingra på apparaten och hittade det lilla volymreglaget och tryckte upp volymen till maximum. Ja! En rikssvensk kvinnoröst berättade att Mattis höll barnet i famnen. Hon lät helt sympatisk och inte artificiell. Men rikssvensk.

Med förstoring av texten på telefonen fick Veera inte appen att fungera, så hon ställde in telefonen på liten text, men då kunde hon ju inte se texten. Jag tog telefonen och märkte då att den var inställd på finsk textning och inte på syntolkning. Allt finns på samma applikation. För att sätta i gång syntolkningen gäller det att dra med fingret på en virtuell knapp på

Det behövdes en seende för att få det att fungera.

skärmen. Det behövdes en seende för att få det att fungera. Då startade syntolkningen och tio minuter in i föreställningen kunde vi alla börja ta del av den.

Det viktigaste sades

Syntolkningsmanuset till pjäsen var välskrivet enligt principen "Less is More". Några missar kan alltid förlåtas. Om ingen i salongen kan veta vad Skalle-Per snickrar på, borde inte den som lyssnar på syntolkningen få reda på det långt före det avslöjas i en replik. Övriga utvecklingarna, likaså förståelsen av reaktionerna. Varför drar stolsgrannen nu efter andan - vi visste ju att det var hans likkista?

Ska man endast beskriva det som förklarar ljuden vi kan höra och handlingen vi kan se och utelämna beskrivningar av kulisser och scenarrangemang? Varje lyssnare har individuella önskemål. Självt tycker jag att teaterupplevelsen utvecklas om man inte får veta det som publiken ser - hur scenerna är uppbyggda, hur dräkterna ser ut och eventuella spännande effekter som används. Är det ont om plats under handlingens

gång kan man berätta det i början - hur ser en Rumpnisse ut och hur talar den? Och en Vildvittra? Hur hade de fixat scenen när huvudpersonerna simmade, för de simmade väl inte på riktigt? Och borgen och Helvetesgapet?

Exempelvis när Ronja trampade ner i rumpnissarnas håla och en del av scenen höjde sig och publiken fick se vad som hände under jorden, en helt ny scen, så hade det behövts en förklaring. Det blev oklart vad som hände för den som inte kunde se det eller hade läst boken.

Volymutmaningar

Inte igen, tänkte jag då dans- och akrobatikscenerna började. Musikvolymen var ställvis så hög att den rikssvenska rösten i mitt öra lät som ett litet insektsurr långt borta. Ingen chans att höra enskilda ord, vilket var tråkigt, för ljudmässigt var scenerna omöjliga att begripa sig på utan förklaring. Samma sak hände under syntolkning live av samma pjäs i oktober. Vi insåg då att syntolkningsapparaturen behövde förnyas, men kanske problemet är ett annat, volymen. På rockkon-



■ **Barnsjukdomarna** är appens stora problem. Men allting löser sig nog, när den blir lite äldre, hoppas det glada testteamet. Foto: Marie Finne



serter är det idag självklart att ha öronproppar, för volymen är så hög. Allt fler har öronproppar när de går på bio. Det är ledsamt om man måste börja ha öronproppar även på teatern, och mycket besvärligt i kombination med syntolkning.

Finns det hörlurar som stänger ute allt ljud, men som sitter bara på ena örat? Det skulle möjliggöra syntolkning trots hög volym i salongen. Eller vore det optimala att samarbeta med regissören och skapa lite tystare avsnitt utan repliker, innan musiken börjar dåna, och placera in syntolkningen under dessa. Alternativt sänka volymen på musiken, vilket skulle öka trevnaden för alla på teatern.

Positivt med inbandad syntolkning via telefon var att själva ljudet var klart, utan andhämtningar och stapplingar.

Ännu inte helt i synk

En person trycker fram syntolkningen under föreställningen. Det verkar som om texten trycks fram i större sjuks, ibland välplacerade, ibland för tidigt och ibland för sent. Med lite övning torde det lyckas bättre med tiden.

Summa summarum

Svenska Teaterns syntolkningsapplikation har ännu barnsjukdomar, men kommer troligtvis att kunna bli bra med tiden. Syntolkning via app ersätter inte upplevelsen av att i grupp få ta del av en syntolkning live, men torde bli ett bra alternativ för den som inte gillar grupparrangemang. Det är fint att Svenska Teatern arbetar för tillgänglighet och vi hoppas att många andra kulturproducenter inspireras av det.

■ **Utmaningar för syntolken.** Gäller det att bara fokusera på handlingen eller också beskriva teaterns lösningar med exempelvis talande väsen.



Foto: iStock.com/KatarzynaBialasiewicz

Fysio- och ergoterapi kan nu dras av som hushållsavdrag

Från och med 2024 kan hushållsavdraget fås för fysioterapi eller ergoterapitjänster som utförs i hemmet eller fritidsbostaden.

Hushållsavdrag kan nu erhållas för fysioterapitjänster som utförs av lagligt licensierade fysioterapeuter. För att erhålla avdraget måste vissa villkor uppfyllas. Vården måste ske i kundens hem eller fritidsbostad, och tjänsten tillhandahållas av en utomstående person. Man kan inte göra avdrag för tjänster som utförs av en familjemedlem eller annan

person bosatt på samma adress. Avdrag beviljas endast för arbetskostnader som är avdragsgilla

Avdrag beviljas inte för övriga arbetskostnader, utrustning, material, ingredienser, resor eller fakturerade transportkostnader.

Avdraget kan nekas i vissa situationer, till exempel om fysioterapin genomförts på distans. Samma gäller om

man fått offentligt stöd eller ersättning från försäkringsbolag för samma ändamål. Man kan även nekas om man har fysioterapi som förmån från sin arbetsgivare.

Maximibeloppet för avdraget är 3 500 euro, och självriskan är 100 euro per person. I beskattningen kan man dra av högst 60 % av den fakturerade arbetsandelen. **CH**

Må Bra i punktskriftens tecken!

Välkommen med på en MåBra-träff i punktskriftens tecken den 19–21 mars 2024 på hotelli Siuntio i Sjundeå, ungefär 40 km från Helsingfors..

Träffen riktar sig till dig som redan har kunskaper i punktskrift.

Det blir en gemenskapsträff med aktiviteter av olika slag. Förmiddagarna tillägnas punktskrift och känselsinnet, eftermiddagarna till annat program.

Mera information om programmet kommer senare, men utlovas kan trevligt program som får dig att må bra!

Kursen är gratis. Om du måste avboka så kan du göra det kostnadsfritt fram till den 4.3.2024. Därefter debiteras en självrisk på 50 € för avbokning som inte sker pga. hälsoskäl.

Deltagarna antas i anmälningsordning, så passa på att anmäla dig så fort som möjligt om du vill vara säker på att rymmas med.

Anmälningar tas emot av punktskriftsansvariga Tessa Bamberg, telefon 044-712 3024 till och med måndagen 19.2.2024. Varmt välkommen med!

Ändringar i synrehabiliteringens verksamhetsområden i Nyland

Fr.o.m. 1.1.2024 kommer de nyländska synrådgivarnas verksamhetsområden att utgå från välfärdsområdena, istället för som hittills från synskadeföreningarnas områden. Elin Sundström ansvarar för Västra Nylands välfärdsområde, alltså har Kyrkslätt, Esbo och Grankulla tillkommit. Ann-Catrin Tylli ansvarar för Helsingfors, Östra Nylands och Vanda-Kervo välfärdsområde.

Elin Sundström fortsätter jobba måndag till torsdag och Ann-Catrin Tylli går ner i arbetstid och jobbar även hon fr.o.m. 1.1.2024 måndag till torsdag.

Ni medlemmar från Kyrkslätt, Esbo och Grankulla som tidigare kontaktat Ann-Catrin, kontaktar i fortsättningen Elin. Elin:s telefonnummer är 0505612951 och e-postadressen är elin.sundstrom@fss.fi.

Inbjudan till målbollsläger på Åland

Välkommen till Åland på Målbollsläger den 3–5 maj.

Erkki ”Eki” Miinala och Axel ”AxSu” Sundholm är våra tränare och handledare under lägret. Eventuellt deltar även vana målbollsspelare från Sverige.

Inkvartering på Godby vandrarhem. Tre dubbelrum och större gemensamma rum. Måltider serveras på boendet.

Målbollsträna vi och spelar i Ålands Idrottscenter, precis vägg i vägg med vandrarhemmet.

På idrottscentret finns även simhall, bastu och gym samt massör och frisör.

Ålands Synskadade har erhållit bidrag från stiftelsen Svenska Blindgården för lägret inkl resor.

Anmälan om deltagande till Ålands Synskadade. Lägret startar fredag kväll och avslutas söndag vid lunch. Resa via Åbo innebär avfärd fredag morgon och retur söndag kväll.

Delagarkostnad meddelas senare.

Björn Lindfors
0406800950
it@syn.ax

VASA SVENSKA SYNKADADE

Gällande **medlemsträff i februari** kolla medlemsbandet, föreningspalten, hemsidan och facebook.

Medlemsträff i mars

ordnas på Lyktan torsdag 7.3 kl.13 med nya IT-ansvariga från FSS Andreas Höglund och Tom Lillas. Kom med och upptäck "Smarttelefonens alla funktioner" – presentation och tillfälle att ställa frågor gällande IT både till Andreas och Tom. Varmt välkomna med! Anmäl dig senast måndag 4.3 före kl.14.

Kurserna i samarbete med Folkhälsans Förbund ordnas enligt följande:

Rörelse-Styrka-Balans, våren 2024. Malin Knip hälsar alla med till Seniorgymnastik i Glaskabinettet i Folkhälsanhuset och önskar anmälan så fort som möjligt på telefon 044-788 1081.

Sittande gymnastik -> onsdagar kl.9.30 – 10.15. Anpassade övningar för dig som behöver sitta och ha stöd under träningen samt för dig med syn- och hörselnedsättning. Målet med vår träning är att mjuka upp kroppen, öka rörligheten och styrkan.

Stående gymnastik -> onsdagar kl.10.30 – 11.15. Vi tränar stående med fokus på styrka, balans, koordination och lätt motion. Inga övningar görs nere på golvet och man

har en stol som stöd framför sig. Anpassad för dig med syn- och hörselnedsättning. VSS står för terminsavgiften för sina medlemmar. Har man inte möjlighet att delta på onsdagar hålls en liknande kurs vid Seniorpunkten i Smedsby med start måndag 15.1.2024 kl.10-10.45, därefter fortsätter kursen fram till och med 10.5. Malin Knip tar även emot anmälan till den kursen, tfn 044-788 1081.

Trivselcafé aktivt seniorliv på lyktan träffas som vanligt på tisdagar även under våren 2024. Följande träff är tisdag 13.2 kl.13-15 med Carina Blom som ledare, tfn 044-788 1026. Därefter fortsätter träffarna tisdag 12.3, 9.4, 7.5 och 4.6.2024. Välkomna med hälsar Carina!

Trivselträff i närpes (i Folkhälsans utrymme) Välkomna med på trivselträff tisdag 20.2 kl.13. Carina Blom berättar om sitt jobb och håller även en liten gympastund. Verksamhetsledare Febe Mörk informerar om föreningens verksamhet och ordförande för VSS Kerstin Lillbåsk deltar även med en hälsning. Vi träffas kl.12 (frivilligt) i Red & Green till en gemensam lunch till självkostnadspris. Därefter fortsätter vi med kaffe och dopp i "folkhälsanrummet" Ingen anmälan behövs!

Vattengymnastiken

startar på nytt torsdag 18.1.kl.17-17.45 och pågår fram till och med 11.4. (ingen kurs 29.2). Emma Snellman, tfn 044-331 8388 fortsätter som ledare. Den som varit med under hösten 2023 behöver inte anmäla sig på nytt, men det finns plats för nya deltagare. Är du intresserad, kontakta kansliet före startdagen.

Punktskriftskursen i samarbete med SFV Bildning startar på nytt onsdag 17.1 kl.10 - 13.30 på Lyktan med kaffepaus kl.11.30 - 12. Undervisningen är individuell så nya elever är speciellt välkomna med hälsar punktlärarna Ritva Hagelberg och Börje Kukkonen. Kursen pågår hela våren på onsdagar. Välkomna alla och anmäl ditt intresse så ordnas undervisningen på bästa sätt.

Föreningen planerar en resa till Estland med Pärnu Tervis Spa i fokus 9-16.6.2024. Resan är ämnad för alla FSS medlemmar. Mera information om pris kommer i Synvinkel 2/24. Meddelas kan att det som ingår i resans pris är 3 behandlingar/dag, läkarkonsultation, besök hos Pärnu Synskadeförening, rundturer och besök till olika shoppingcenter samt frukost och middag. Resan görs som vanligt i

samarbete med Oravais Trafik Ab som känner till våra behov om tillgänglighet. Är du intresserad, kontakta kansliet för mera info och reservera tidpunkten i din kalender. Kontaktinformation: Alla anmälningar och förfrågningar görs till verksamhetsledare Febe Mörk på tfn 045-321 3320 (må-to kl.9-14) eller per e-post: vasasynskadade@gmail.com

Du hittar även info om oss på <http://www.fss.fi/sv/distriktsforeningar/vasa> samt på vår facebook-sida: <https://www.facebook.com/vasasynskadade>. Med jämna mellanrum finns även info i Torgplatsen i Vasabladet samt i Föreningsspalten både i Vbl och Sydin.

Under tiden som kansliet är stängt kan man kontakta föreningens ordförande Kerstin Lillbåsk, tfn 050-369 5997 eller per e-post: kerstinl@tawi.fi

Vår synrådgivare Ulla-Britt Ingman kan nås på tfn 050-561 2950, måndag-torsdag, eller per e-post: ulla-britt.ingman@fss.fi Vid behov gör även Ulla-Britt hembesök.

Inplanerade synrådgivning på Lyktan våren 2024 är tisdag 13.2 och tisdag 9.4 kl.13 – 15.00. Ingen anmälan behövs.

Kontaktuppgifter till våra nya taltidningsstödpersoner:
Christer Strömbäck för VBL,

tfn 0400-764 138 strmbck.christer@gmail.com

Pontus Westmalm för Sydin, tfn 045-221 3233 pontus.westmalm@abo.fi

IT-stöd person för VSS är Tom Lillas, tfn 045-189 0802 eller lillastom@gmail.com

Österbottens Valfärdsområdes synrehabilitering betjänar enligt följande:

Rehabiliteringshandledare Jenni Puurula för klienter med efternamn som börjar på A-K + arbetsför ålder, tfn 040-728 8051 eller jenni.puurula@vshp.fi

Rehabiliteringshandledare Birgitta Rinta-Jouppi för klienter vars efternamn börjar på L-Ö tfn 0400-792 428 endast under tisdag och torsdag kl.9-10.30 eller per e-post: birgitta.rinta-jouppi@vshp.fi

SVENSKA SYNSKADADE I MELLERSTA NYLAND

Hej och god början på året 2024! Vårterminens verksamhet har kommit igång med måndagsträffarna för medlemmarna. Träffarna är som vanligt på Parisgränden 2A 1, 00560 (Kanslihörnan) och Mannerheimvägen 97, 00280 (Folkhälsan). Följande måndagsträffar är: Måndag 12.2 kl.13-15, KansliHörnan. Johanna Meriläinen (FSS) / Fysioträff, rörelse och motion med fysiska övningar.

Kaffeservering. Måndag 26.2 kl.13-15, Folkhälsans Seniorhus, musiksalen. Litteraturträff / Besök av en finlandsvensk författare (person obekräftad under skrivande stund).

Sopplunch och kaffeservering. Måndag 11.3 kl.13-15, KansliHörnan. Stefan Andersson / Skivråd. Kaffeservering. Måndag 25.3 kl.13-15, Folkhälsans Seniorhus, musiksalen. Monica Andersson / Frågesport. Sopplunch och kaffeservering.

Anmälan till dessa önskas en vecka på förhand. Om du önskar att få föreningens 50-års historik så meddela oss. Den finns att få i bokform, punktskrift samt i ljudform. Om du skulle vara intresserad av att delta i aktivitetsgrupperna Styrka och balans (onsdagar kl.13) eller vattengymnastik (fredagar kl.10) så hör av dig till kansliet. Respektive är på Mannerheimvägens Folkhälsan hus. Skön fortsättning på vintern, vi träffas på våra evenemang under året! Följ också med webbsidan (www.fss.fi/distriktsforeningar/mellerstanyland) där senaste informationen om program publiceras. Hälsar Henkka på Kansliet Distriktssekreterare Henrik von Martens 040 026 9553 kansliet@ssmn.fi

ÅLANDS SYNSKADADE

Ta chansen, delta i en samtalsgrupp kring synnedsättning! Gruppen leds av Signell Coaching. Tio tillfällen, fem tillfällen på våren och fem tillfällen på hösten. Datumen för vårens första träff är onsdag eftermiddag/kväll den 28 februari. Tidpunkt enligt deltagarnas önskemål. Anmälan. Ingen avgift.

Återkommande aktiviteter våren 2024 - Boccia, Högläsning, Borstbindning, Simning, Matlagning och Fotvård.

Boccia klockan 15-16 på Ankaret. Ledare är fysioterapeut Markus Palm. Förlängd anmälan senast 17 januari. Datum: 20 februari, 26 mars och 9 april. Anmälan.

Högläsning tisdagar kl. 17.30 – 19.30 på Ankaret. Ann Holm-Mörn läser ur sin roman Fabriken. Föreningen bjuder på kaffe. Sex stycken tillfällen. Ingen anmälan. Datum: 13 februari till och med 19 mars

Syntolkning av föreställningar, utställningar, bio eller annat sker enligt önskemål som riktas till kansliet, gärna i god tid.

Enstaka gånger under våren - Alla hjärtans dag middag, Kurs för assistenter och ledsagare, Vårutflykt, resmål ej bestämt, Målbollsläger, Vårfest samt Resa, Iris och Almåsa i Sverige

Kontaktinformation
Ankaret, Johannebovägen 7,

Strandnäs, Mariehamn
Personal säkrast anträffbara
måndag till torsdag klockan
11-14. Mobil: 0457 3438950,
040 6800950
Epost: kansli@syn.ax och it@
syn.ax

ÅBOLANDS SYNSKADADE

Föreningen har postat ett brev till både ordinarie och stödjande medlemmar. Brevet innehåller information om vårens program och uppgifter om föreningens kontaktpersoner. I brevet hittar du mera info om de evenemang som nämns här. Evenemang Föreningen ordnar i samarbete med FSS tre innehållsmässigt liknande Må bra dagar. Ni som bor i Kimitoön har på förhand fått info om dagen som ordnades den 30.1 i Kimitoön. De två andra dagarna ordnas den 27.2 i Åbo och 26.3 i Pargas.

Lördagen den 23 mars besöker vi Åbo svenska teater för att ta del av pjäsen Sångern från bottenvåningen.

I april, i samband med vårt vårmöte den 18 april, får vi besök av befälhavare Uffe Lindroos från Viking Line. Han kommer att berätta om den intressanta resan då han och hans besättning hämtade M/S Viking Glory från Kina till Finland. Allt om datum,

klockslag, deltagaravgifter, transporter och anmälan hittar du medlemsbrevet. Ifall du inte har fått ditt brev när du läser det här, ring då antingen ordförande Harold Henriksson eller viceordförande Barbro Sipilä. Deras telefonnummer är Harold: 050 516 6520 och Barbro: 040 523 4529. Vi syns och ses! Styrelsen

SVENSKA SYNSKADADE I ÖSTNYLAND

Lyssna på medlemsbandet och/eller läs i tidningen Östnyland under Föreningar, tidningen Nya Östis under Passa På och på FSS:s hemsida fss.fi under Östnyland där de senaste programmen uppdaterats.

Verksamhetscentret Kajutan, Ågatan 33 E, Borgå. Distriktssekreterare Catharina Tfn 040 968 0351 tisdagar 9-13. E-post: distrikt.kajutan@gmail.com.

FSS rehabiliteringsrådgivare Ann-Catrin Tfn 040 511 3345. E-post ann-catrin.tylli@fss.fi. IT-ansvarig Andreas Tfn 050-462 6283 E-post andreas.hoglund@fss.fi

Ordförande Jonas Tfn 040 9644 672. E-post jonas07880@gmail.com.

NORRA ÖSTERBOTTENS SVENSKA SYNSKADADE

Handarbetsgruppen Rätstickorna med Agneta Cederberg som ledare, träffas måndagen 12.2 kl 12 på Fyren, följande gång blir 26.2.

Föreningsträffen i februari hålls tisdagen 13.2 kl 18 på Fyren. Vi får besök av Andreas Höglund, IT-ansvarig vid FSS. Kaffe och trevlig samvaro.

Tisdagen 27.2 kl 12.30 hålls nästa karaträff på Fyren.

Kom och träna målboll vid Östanlid ett par tisdagskvällar per månad kl 18-20 i gymnastiksalen på 2:a vån.. Mera info om datum på medlemsbandet.

Punktskrift med Leif Nybohm som ledare hålls onsdagar kl 9.

I samarbete med Folkhälsan ordnas vid Östanlid på måndagar konditionsträning i

gym kl 11-12 och vattengymnastik, grupp 1 kl. 11.45-12.30 och grupp 2 kl.12.30-13.15. Tillsammans med Folkhälsan ordnas Trivselcafé- träffar för seniorer med nedsatt syn. Minna Annala, Folkhälsan och Peter Koskinen, FSS medverkar. Nästa träff är onsdagen 21.2 kl 13 vid församlingshemmet i Terjärv. Anmäl till Minna 050-3444 695 el. Peter 050-471 2763.

Mimosel gruppen träffas varannan vecka (jämna veckor) på torsdagar kl 13-15 med Sol-Britt Björkgren som ledare. Nästa träff är 8.2 och följande 22.2.

”Till Punkt & Pricka” – punktskrift med Maja Renvall-Höglund hålls vissa fredagar kl 13 på Fyren. Nästa träff är 16.2, följande 23.2.

Kom och ät lunch i trevligt sällskap, föreningens Lunchträffar hålls i regel sista fredagen i månaden. Nästa lunchträff är fredagen 23.2.2024.

Norra Österbottens Svenska Synskadade r.f. kallar sina medlemmar till stadgeenligt årsmöte tisdagen 26.3.2024 kl 18 på verksamhetscentret ”Fyren”, Otto Malmmsgatan 9 A 21 i Jakobstad. Vid årsmötet behandlas i föreningens stadgar §10 nämnda ärenden. Info och anmälan via Ann-Sofie Grankulla, 044-7234 888 eller e-post noss@multi.fi Mera info på www.fss.fi/noss, i Medlemsbandet, i ÖT:s minneslista på lördagar och på Facebook. Välkomna med i verksamheten! Hälsar NÖSS

SVENSKA SYNKADADE I VÄSTNYLAND

Svenska synskadade i Västnyland kalender

10.2 Månadsmöte på Lyan kl.13. Nalle Lindqvist är gäst
21.2 Herrklubb kl.15 på Lyan
28.2 Läslusar kl.15.30
28.2 Frågesport kl.18
4.3 Hjälpmedel och datastöd på Lyan, klockslag oklart.
Anmäl veckan innan
9.3 Månadsmöte kl.13 med scouternas Åsa Björne
20.3 Herrklubben kl.15
22.3 Vårsmässan i Böle. Tågresa. Delt.avgift klarnar senare

27.3 Läslusar kl.15.30

27.3 Frågesport kl.18

Möteskallelse

Svenska Synskadade i Västnyland r.f. kallar sina medlemmar till stadgeenligt vårmöte lördagen den 13.4 2024 kl. 13.00 på verksamhetscentret Lyan, Prästängsgatan 12, 10600 Ekenäs.

Vid mötet behandlas de i §11 av föreningens stadgar nämnda ärendena: verksamhetsberättelse och bokslut för år 2023. Hilikka Olkinuora är

gäst på mötet.

Medlemmarna ombeds anmäla sig till verksamhetskoordinator Alexandra Helander senast 9.4. Tfn: 040 778 6295 eller epost: ssvn@brev.fi Välkommen med! – Styrelsen

Börje Broberg syntolkar fotboll under EIFs hemmamatcher. Kolla tidtabellen med Börje, tfn 044-541 0679

Verksamhetskoordinator Alexandra Helander, må-to 10-13, Tfn 040-77 86 295, epost: ssvn@brev.fi

Hans Brummers stiftelse sr

delar ut stipendier för allmännyttig verksamhet till förmån för synskadade.

Som sådan kan anses

- studier
- studielitteratur, studiemedel samt annan litteratur
- hjälpmedel för särskilda behov
- hälsobefrämjande aktiviteter (t.ex. ridterapi)
- övrigt välmotiverat behov

Skriftliga ansökningar, max. 1 A4 -sida, som bör innehålla

- sökandes fullständiga namn
- personbeteckning
- adress och telefonnummer
- ändamål för stipendiet
- ansökt belopp
- utredning av det ekonomiska behovet av stipendium (t.ex. beskattningsintyg och information om andra finansieringskällor)
- synskadeintyg
- bankkontonummer (IBAN-kod bestående av 18 tecken)
- e-postadress

Ansökan sänds senast 29.3.2024 till adressen:

Hans Brummers stiftelse sr
c/o Anna Brummer
Brynjevägen 26 B
00920 Helsingfors

ELLER till e-postadressen:
anna.brummer@gmail.com

Förfrågningar kan riktas till:
anna.brummer@gmail.com, 045-881 8185

Stiftelsens styrelse behandlar ansökningarna vid sitt möte i slutet av april månad. Alla sökande meddelas skriftligt om styrelsens beslut. Bidragsmottagare bör redovisa för användningen av understödet till stiftelsen.

